

Emmeloord, 10 juli 2012.

Onderwerp

Beleid Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte

Voorgenomen besluit

1. De beleidsnotitie Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte 2012-2016 'Beeldbepalend' vaststellen.
2. De verordening percentageregeling beeldende kunst in de openbare ruimte 2013 vaststellen.
3. De reserve kunstopdrachten Noordoostpolder en de reserve Cultuurbeleid samenvoegen tot één reserve, namelijk de reserve Beeldende Kunst en Cultuurbeleid (BKC).

Advies raadscommissie

Voor de fracties van ONS, D'66 en CDA is het een bespreekpunt in de fractie.

De CU/SGP, PU Pv/dA, VVD en Groenlinks adviseren positief.

Voor de fractie van de PVVP is dit een debatpunt.

Aan de raad.

Status: ter besluitvorming

Inleiding

In de op 18 februari 2010 door u vastgestelde cultuurnota gemeente Noordoostpolder 2010-2014 "Vijftig meter boven NOP" staat in hoofdstuk 11 het algemene Beeldende Kunst beleid voor deze periode opgenomen.

De cultuurnota is geschreven in de periode dat de Stichting A.D. van Eckfonds nog bestond. Deze stichting voerde namens het college het grootste deel van het Beeldende Kunstbeleid uit, waaronder ook opdrachtverlening, plaatsing en onderhoud van de beeldende kunst in de openbare ruimte, ook wel monumentale kunst genoemd.

Twee belangrijke beleidsvoornemens uit "Vijftig meter boven NOP" (11.1 en 11.2.) zijn inmiddels uitgevoerd: de Stichting A.D. van Eckfonds is opgeheven en het kunstbezit is overgedragen aan de gemeente. De aanschaf, het beheer, het bezit en het onderhoud van de kunst in de openbare ruimte is inmiddels bij de gemeente belegd en de middelen beeldende kunst zijn geherpositioneerd.

Er zijn inmiddels structurele onderhoudsbudgetten voor beeldende kunst in de openbare ruimte en voor ad hoc onderhoud bij calamiteiten en vernielingen. Bronzen beelden zijn verankerd tegen diefstal. Bovenstaande taken en bijbehorende budgetten zijn bekrachtigd door uw raad op 13 december 2011.

Op 13 december 2011 heeft u ook besloten dat de reserve kunstopdrachten Noordoostpolder beschikbaar blijft voor aankoop beeldende kunst. Deze reserve werd tot en met 2011 jaarlijks gevoed met € 60.000 vanuit de algemene reserve Grondexploitatie. Op die manier kan de gemeente sparen voor het aankopen en plaatsen van kunstopdrachten.

Nu de middelen van het Grondbedrijf niet meer toereikend zijn, ontstaat de noodzaak om een andere dekkingssystematiek te vinden waarmee de reserve kan worden aangevuld. De dekkingbron valt weg, maar er moet wel uitvoering gegeven kunnen worden aan dit raadsbesluit. Daarom wordt u geadviseerd bijgaande Beleidsnotitie Beeldende Kunst in de Openbare ruimte vast te stellen, inclusief de daaraan gerelateerde Verordening percentageregeling beeldende kunst in de openbare ruimte gemeente Noordoostpolder 2013.

Nu de Stichting A.D. van Eckfonds is opgeheven en de gemeente zelf verantwoordelijk is voor de uitvoering van het beeldende kunst beleid, is het vaststellen van een gemeentelijk beleidsnota wenselijk geworden.

Doelstelling

Om er in de toekomst voor te zorgen dat helder is op basis waarvan de gemeente al dan niet wil overgaan tot plaatsen, verplaatsen of afstoten van beeldende kunst in de openbare ruimte, is bijgaande beleidsnotitie opgesteld. Door deze vast te stellen bepaalt u de kaders inzake het beleid monumentale kunst. Ook wordt voor de beleidsperiode 2012-2016 de financiële dekking waaruit het beleid monumentale kunst kan worden betaald herijkt en aangepast aan de huidige financiële omstandigheden.

Voorgestelde besluiten

1. De beleidsnotitie Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte 2012-2016 'Beeldbepalend' vaststellen.
2. De verordening percentageregeling beeldende kunst in de openbare ruimte 2013 vaststellen.
3. De reserve kunstopdrachten Noordoostpolder en de reserve Cultuurbeleid samenvoegen tot één reserve, namelijk de reserve Beeldende Kunst en Cultuurbeleid (BKC).

Argumenten

1.1. Waarom Beeldende Kunst in de openbare ruimte?

Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte behoort tot de meest laagdrempelige en meest toegankelijke cultuuruitingen in de gemeente. Iedere passant wordt er mee geconfronteerd. Het is een museale collectie zonder deuren, drempels, suppoosten of entreebewijzen die te bewonderen is door iedereen die gebruik maakt van de openbare ruimte. Het gaat een directe relatie aan met de omgeving en daardoor ook met het publiek. Tegelijkertijd heeft men altijd wel een mening over kunstwerken in de openbare ruimte: men vindt het uitgesproken lelijk of juist bijzonder goed gelukt. Elke inwoner kan er een opvatting over hebben, zonder verdere achtergrondkennis van de kunstwaarde of kunstzinnige kwaliteit van de objecten. Daarmee is beeldende kunst in de openbare ruimte altijd spraakmakend.

Beeldende Kunst in de openbare ruimte is mede bepalend voor het straatbeeld en wordt zo een herkenbaar onderdeel van de 'eigenheid' van een buurt. Oudere kunstwerken hebben een andere stijl dan recent aangekochte werken. Juist door de mix van stijlen en de aangroei van het kunstareaal, ontstaat een cultuurhistorisch perspectief van de ontwikkelingen in de openbare ruimte van de gemeente.

Zonder uitbreiding met nieuwe stijlen en nieuwe objecten verliest je huidige kunstbezit waarde: juist het historisch perspectief en het herkennen van verschillende tijdsbeelden maakt dat een collectie compleet is en dat de inwoners onwillekeurig gevoel op doen voor tijdsbeelden en daaraan verbonden kunststromingen.

Noordoostpolder heeft naar verhouding veel openbaar kunstbezit. Dat valt op en is aantrekkelijk: het straalt uit dat Noordoostpolder culturele beleving belangrijk vindt.

1.2. Beleidsuitgangspunten

In de notitie 'Beeldbepalend' worden de volgende beleidskaders geformuleerd:

Cultuurnota 'Vijftig meter boven N.O.P.':

1. De gemeente ziet beeldende kunst als een belangrijk onderdeel van de beleving van de buitenruimte en wil haar ruimtelijke kwaliteit en het ruimtelijke karakter van Noordoostpolder accentueren met beeldende kunst in de openbare ruimte. (al vastgesteld)

Meer specifiek:

2. De gemeente ziet haar beeldende kunst in de openbare ruimte als meest laagdrempelige kunstuiting om kennis mee te maken. Speerpunt van beleid is dat elke inwoner van Noordoostpolder kennis kan nemen van verschillende disciplines van kunst en cultuur.
3. Beeldende kunst is beeldbepalend. En spraakmakend. Iedereen heeft er zijn mening over. De gemeente wil deze meningsvorming, dit 'gesprek' over de waarde van kunst bevorderen. Het is het begin van kunstbeleving.
4. De gemeente wil door middel van haar monumentale kunstcollectie de culturele aantrekkelijkheid van Noordoostpolder bevorderen en uitdragen. Zij ziet haar openbaar kunstbezit als visitekaartje van de gemeente.
5. De gemeente streeft ernaar blijvend kunstwerken in de openbare ruimte aan te kopen om zo de monumentale kunstcollectie waardevol te houden vanuit het besef dat juist door de mix van stijlen en de aangroei van het kunstareaal, er een cultuurhistorisch perspectief van de ontwikkelingen in de openbare ruimte van de gemeente ontstaat.
6. Aangezien beeldende kunst in de openbare ruimte de kwaliteit en beleving van de openbare ruimte bepaalt en als visitekaartje dient voor de gemeente, wil de gemeente dat haar openbaar kunstbezit artistiek verantwoord is, door artistieke kwaliteit voorop te stellen boven kwantiteit.
7. Ook voor herplaatsingen en vervanging van kunstwerken dient blijvend aandacht te zijn. Indien een kunstwerk uit de collectie wordt gehaald, wordt er in principe een ander kunstwerk voor in de plaats aangekocht. Dit vanuit het besef dat het historisch perspectief en het herkennen van verschillende tijdsbeelden maakt dat een collectie compleet is en dat inwoners onwillekeurig gevoel opdoen voor tijdsbeelden en daaraan verbonden kunststromingen.

Inmiddels heeft ons college tijdens de collegevergadering van 10 juli 2012 het Instellingsbesluit Regeling Adviescommissie Beeldende Kunst gemeente Noordoostpolder 'A.D. van Eck' genomen. Op basis van deze regeling zijn wij nu leden voor deze Adviescommissie aan het werven.

De Adviescommissie wordt belast met de uitvoering van het beleid. In hoofdstuk 4 van de beleidsnotitie vindt u in kort bestek de opdracht. Al eerder stuurden wij u ter informatie de Regeling toe.

1.3. Nieuw financieel kader door opdrogen reserve Grondexploitatie en bezuinigingen

1.3.1. Vaste dotatie reserve kan omlaag

Uitgangspunt tot op heden was: voeding van de reserve kunstopdrachten Noordoostpolder met € 60.000 per jaar. Deze voeding vond plaats vanuit de reserve grondexploitatie. Aangezien de risico's binnen de grondexploitatie zodanig zijn toegenomen dat er aanvullende voorzieningen zijn getroffen, is er geen ruimte meer voor structurele storting vanuit de algemene reserve grondexploitatie in de reserve kunstopdrachten Noordoostpolder.

Een verlaging van het budget waarmee de reserve wordt gevoed, is, gezien de noodzakelijke bezuinigingen, passend. Wel dient deze realistisch te zijn afgestemd op dit beleid.

In de notitie is in kaart gebracht wat de gemeente *gemiddeld* per jaar heeft besteed in de afgelopen 10 jaren (blz. 8). Gebleken is dat, indien je eens in de drie jaar een monumentaal kunstwerk wilt plaatsen, je per jaar € 19.120 moet sparen.

Uitgaande van bovenstaand *gemiddeld bedrag* zou eens in de drie jaar een nieuw kunstwerk aangekocht kunnen worden. Daarnaast is het verstandig om ook nog over geld te beschikken voor extra uitgaven ten aanzien van schenkingen en verplaatsingen. Dat betekent dat het bedrag van € 60.000 kan worden verlaagd naar maximaal € 25.000 per jaar, gedurende de loop van deze beleidsnotitie (2012-2016) en dat dit bedrag niet meer wordt gedekt uit de reserve Grondexploitatie.

Na deze beleidsperiode zal geëvalueerd worden of dit budget toereikend is gebleken.

1.3.2. Aansluiting bij werken in de openbare ruimte: een percentageregeling

Om ook aansluiting te houden bij nieuwe investeringen voor (sommige) werken in de openbare ruimte, wordt voorgesteld om een percentageregeling in het leven te roepen, zodat bij nieuwe ontwikkelingen extra voeding van de reserve mogelijk wordt.

Om de percentageregeling werkbaar en toetsbaar te houden, wordt uitgegaan van een 2 % afdracht voor beeldende kunst bij nieuwe investeringen / projecten waarop niet wordt afgeschreven en met een investeringssom van minimaal € 500.000 en met een maximum tot € 25.000 per project én per jaar.

Uitgesloten van deze regeling worden:

- werken die gerelateerd zijn aan de grondexploitatie (zou haaks staan op nota Bovenwijks en nota Grondbeleid);
- riolering en afvalverwerking (hier staan kostendekkende tarieven tegenover);
- onderhoudswerken in de openbare ruimte en aan gebouwen
- werken waarop wordt afgeschreven (in verband met uitvoerbaarheid regeling, bijv. bruggen, wegen, openbaar groen, verlichting, parken, verkeerslichten, rotondes, bossen, grachten en waterpartijen);
- reeds lopende projecten (toezeggingen en budgetten liggen al vast);
- kleine projecten (het is ondoenlijk en slecht toetsbaar om bij elke kleine investering met afdrachten te gaan werken: bovendien bevordert dat de deregulering niet).

2. Verordening percentageregeling

Om het in 1.3.2. gestelde mogelijk te maken, wordt u geadviseerd de Verordening percentageregeling beeldende kunst in de openbare ruimte gemeente Noordoostpolder 2013 vast te stellen.

3. Er is incidentele dekking door samenvoegen van twee reserves tot de reserve Beeldende Kunst en Cultuurbeleid (BKC)

Er is geen structureel budget beschikbaar. Daarom stellen wij u voor de dekking te halen uit een reserve, namelijk de reserve Cultuurbeleid. Deze reserve is door u op 15 december 2011 in het leven geroepen door de reserve kunstwerken Noordoostpolder om te vormen.

Een mogelijkheid is om gedurende vijf jaar een dotatie van € 25.000 uit de reserve Cultuurbeleid te doen ten behoeve van de reserve kunststopdrachten Noordoostpolder. Het voeden van de ene reserve door een andere kan, maar bevordelijker en eenvoudiger is het om één nieuwe reserve te benoemen die een samenvoeging is van de reserve cultuurbeleid en de reserve Kunststopdrachten Noordoostpolder, zodat er voor de komende tijd voldoende middelen zijn waaruit dit beleid kan worden gedekt. In beide reserves samen zit momenteel € 685.500. Het genoemde bedrag van maximaal € 25.000 per jaar hoeft dan niet te worden gevoed vanuit een ander budget, maar kan bij opdrachtverlening uit deze samengevoegde reserve worden gehaald.

ondergrens

Daarbij is het wenselijk om aan deze nieuwe reserve een ondergrens van € 200.000 te bepalen. Dat betekent dat er geen uitgaven uit de reserve kunnen worden gedaan als de ondergrens is bereikt: in het geval er minder in de reserve zit, moet eerst worden gespaard totdat er weer toereikend budget is.

bovengrens

Om de omvang van de reserve te limiteren adviseren wij u een bovengrens van € 1 miljoen vast te stellen. Door een bovengrens aan te brengen wordt voorkomen dat uitgaven door aankoop kunst naar verhouding te hoog worden of dat er naar verhouding teveel geld apart wordt gezet. Bovendien geeft een bovengrens ook de juiste stimulans om daadwerkelijk kunst aan te kopen.

naam

We stellen u voor de nieuwe reserve een naam te geven die gerelateerd is aan beide doeleinden: cultuurbeleid en kunst in de openbare ruimte. Dan is de naam **reserve Beeldende Kunst en Cultuurbeleid (BKC)** het meest voor de hand liggend.

verdeling en doelen reserve BKC

Ook stellen wij voor de op enig moment beschikbare middelen of omvang van de reserve te splitsen, waarbij 50% is bestemd voor incidentele uitgaven t.b.v. Cultuurbeleid, volgens de door uw raad vastgestelde criteria en waarbij de andere 50% van de reserve is bedoeld voor de uitvoering van deze beleidsnotitie.

Kanttekeningen

Het past in deze tijd van bezuinigen dat er gedurende de komende beleidsperiode minder middelen opzij worden gezet ten behoeve van beeldende kunst in de openbare ruimte.

Om die reden is ook naar een dekkingssystematiek gezocht waarbij wij geen extra kredieten aan uw raad hoeven te vragen of onttrekking aan reserves te realiseren.

Wel zal de inhoud van dit beleid en de wijze van dekken aan het einde van de beleidsperiode (2016) grondig dienen te worden geëvalueerd op werkbaarheid, gerealiseerde doelstellingen en de wens tot eventuele aanpassing van de bedragen, zeker als het economische tij gunstiger is.

Het hier voorgestelde beleid kent namelijk wel veel ambitie, maar zal mogelijk in de uitvoering en de hoeveelheid aankopen financieel te mager kunnen zijn.

Planning/uitvoering

Inmiddels loopt de werving van de leden van de Adviescommissie. Na besluitvorming kan vanaf 1 januari 2013 de verordening in werking treden.

De Adviescommissie kan ons college adviseren volgens de vandaag door u vast te stellen nieuwe beleidsnotitie Beeldende Kunst in de Openbare ruimte.

Bijlagen

1. Beleidsnotitie Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte Gemeente Noordoostpolder 2012 – 2016.
2. Conceptverordening Percentageregeling Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte gemeente Noordoostpolder 2013.
3. Regeling Adviescommissie Beeldende Kunst gemeente Noordoostpolder "A.D. van Eck".

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Portefeuillehouder : W.R. Ruifrok

Steller : dhr. R.G.I. Hafkamp; 32 70; r.hafkamp@noordoostpolder.nl

De raad van de gemeente Noordoostpolder,
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 juli 2012, no. 11204-1;

B E S L U I T:

1. de beleidsnotitie Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte 2012-2016 'Beeldbepalend' vast te stellen;
2. de verordening percentageregeling beeldende kunst in de openbare ruimte 2013 vast te stellen;
3. de reserve kunstopdrachten Noordoostpolder en de reserve Cultuurbeleid samen te voegen tot één reserve, namelijk de reserve Beeldende Kunst en Cultuurbeleid (BKC).

Aldus besloten in de openbare vergadering
van 20 september 2012,
de griffier, de voorzitter,